

включаючи обов'язкові реквізити документа, зокрема електронний цифровий підпис. Юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму (стаття 5).

Відповідно до Закону України "Про електронний цифровий підпис", електронний цифровий - це вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача.

Документообіг з використанням електронного цифрового підпису невдовзі посяде домінуюче місце у системі опрацювання, підготовки, підписання та надсилання документа, оскільки традиційні схеми: розроблення проекту документа в електронному вигляді, створення паперової копії для підпису, пересилання паперової копії з підписом, розгляд паперової копії, перенесення її на комп'ютер потребують більше часу. Запропоновані інформаційні технології дають можливість фізичним особам, підприємствам та організаціям, суб'єктам господарювання більш ефективно і творчо вирішувати економічні та соціальні проблеми, зокрема і процедуру оформлення трудового договору.

Невдовзі постане питання застосування електронного документообігу і при укладанні трудового договору. Законодавець повинен врахувати те, що технології розвиваються і право повинно йти в ногу з цим розвитком. Тому, необхідно проаналізувати питання щодо зовнішнього виразу письмової форми трудового договору і зробити висновок, щодо вибору матеріального носія фіксації інформації. Ігнорування цього моменту - це, по суті, ігнорування прийнятих законів в сфері електронного документообігу.

На наш погляд, в Проекті можна внести обмеження, яке може бути виражене приписом щодо заборони використання при укладанні трудового договору будь-яких матеріальних носіїв інформації, окрім паперового. Вважаємо, що особиста присутність особи, яка наймається на роботу обов'язкова, тому що, по-перше, особа має можливість ознайомитись з місцем майбутньої роботи, по-друге, під час співбесіди при прийнятті на роботу з'ясовуються питання, які можуть вплинути на прийняття стороною рішення, наприклад, частота командировок, об'єм виконуваної роботи, можливість влаштування дитини в дитячий дошкільний заклад тощо.

Висновки та пропозиції.

Проведений аналіз правового регулювання укладення трудового договору в проекті Трудового кодексу дозволяє зробити висновок про деяку недосконалість нормативних приписів і необхідність вирішення існуючих проблем шляхом внесення в них відповідних змін на етапі підготовки проекту до другого читання.

По-перше, пропонуємо викласти ст. 41 Проекту таким чином: "Трудовий договір укладається в письмовій формі. Письмова форма може бути виражена в документі, підписаному сторонами. Він видається двох примірниках, які мають однакову юридичну силу. Зміни до трудового договору

оформлюються в такому самому порядку. Один примірник передається працівнику, другий зберігається у роботодавця. Письмова форма трудового договору може бути виражена шляхом надання письмової згоди працівником і видання нормативного акта роботодавцем. Трудовий договір вважається укладеним і тоді, коли працівника за наказом (розпорядженням) чи з дозволу роботодавця фактично було допущено до роботи".

По-друге, для більш ефективного застосування складнішої конструкції - документа "Трудовий договір", необхідно прописати норму, щодо обов'язкового застосування такого документа тобто визначити випадки обов'язкового оформлення саме документу "Трудовий договір".

По-третє, внести обмеження щодо заборони використання при укладанні трудового договору електронних документів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Науково – практичний коментар до законодавства України про працю / Б.С. Сличинський, І.В. Зуб, В.Г. Ротань. – 2 –ге вид., допов. Та перероб. – К.: А.С.К., 2000. – 1072 с. – (Економіка. Фінанси. Право).
2. Лашух Д.Р. Форма трудового договору : Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук : спец. Спеціальність 12.00.05. "Трудове право; право соціального забезпечення" / Д.Р.Лашух.- Харків, 2005.- 17с.

УДК 338.48

ПРОМИСЛОВИЙ ТУРИЗМ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО – ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Виноградова О.В., д.е.н., проф., завідувач кафедри туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (Україна)

Сорочан В.О., аспірант, асистент кафедри туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (Україна)

Виноградова О.В., Сорочан В.О. Промисловий туризм як чинник соціально – економічного розвитку України.

У статті досліджено сучасний соціально-економічний стан України. Визначено пріоритетний напрям серед галузей країни та її ресурсний потенціал. Промисловість – є лідируючої галуззю народного господарства України, про що свідчить наявність багатьох великих промислових підприємств, продукція яких відома як в Україні, так і за кордоном. На основі цього, запропоновано розвиток промислового туризму. Промисловий туризм є одним з факторів соціально-економічного розвитку деяких зарубіжних країн. Визначено сфери застосування промислового туризму серед яких: сфера маркетингу (збільшення лояльності споживачів, залучення нових клієнтів, налагоджування зв'язків з партнерами та постачальниками), HR сфера (профориєнтація, адаптація), соціальна відповідальність (демонстрація відкритості соціальних досягнень). Форми промислового туризму проявляються у спостережанні за виробничим процесом, ознайомленні з матеріалами корпоративних музеїв, відвідуванні інформативно – розважальних центрів, дегустації та ексклюзивній торгівлі. Зокрема, було виділено негативні аспекти соціально-економічного стану та шляхи їх подолання через вплив розвитку промислового туризму в Україні.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, промисловість, ресурсний потенціал, промисловий туризм.

Виноградова Е.В., Сорочан В.О. Промышленный туризм как фактор социально - экономического развития Украины.

В статье исследовано современное социально-экономическое состояние Украины. Определено приоритетное направление среди отраслей страны и её ресурсный потенциал. Промышленность - является лидирующей отраслью народного хозяйства, о чем свидетельствует наличие многих крупных промышленных предприятий, продукция которых известна как в Украине, так и за границей. На основе этого, предложено развитие промышленного туризма. Промышленный туризм является одним из факторов социально-экономического развития некоторых зарубежных стран. Определены сферы применения промышленного туризма среди которых: сфера маркетинга (увеличение лояльности потребителей, привлечение новых клиентов, налаживание связей с партнерами и поставщиками), HR сфера (профориентация, адаптация), социальная ответственность (демонстрация открытости социальных достижений). Формы промышленного туризма проявляются в наблюдении за производственным процессом, а также в ознакомлении с материалами корпоративных музеев, посещениях информативно - развлекательных центров, дегустации и эксклюзивной торговли. В частности, были выделены негативные аспекты социально-экономического состояния и пути их преодоления через влияние развития промышленного

туризму в Україні.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, промышленность, ресурсный потенциал, промышленный туризм.

Vinogradova O., Sorochan V. Industrial tourism as a factor of socio - economic development of Ukraine.

The article deals with the contemporary socio-economic state of Ukraine. The priority among the industries of the country and its resource potential was identified. Industry is the leading sector of the national economy, as evidenced by the presence of many large industrial enterprises, which products are well-known both in Ukraine and abroad. On this basis, it is proposed the development of industrial tourism. Industrial tourism is one of the socio - economic development factors in some foreign countries. The scope of the tourism industry was defined, it includes: marketing (increase customer loyalty, attract new customers, networking with partners and suppliers), HR sphere (professional orientation, adaptation), social responsibility (demonstration of the social achievements openness). Forms of industrial tourism become apparent in the monitoring of production process, as well as in acquaintance with the materials of corporate museums, visiting the informative - entertaining centers, tasting and exclusive trade. In particular, the negative aspect of the socio-economic situation and ways to overcome them through the influence of industrial development of tourism in Ukraine was highlighted.

Key words: socio-economic development, industry, resource potential, industrial tourism.

Постановка проблеми: Соціально – економічний стан України, сьогодні, переживає деякі труднощі, про це свідчать такі чинники як: безробіття, наслідок недостатньої кількості робочих місць, відсутність програми залучення інвестицій у розвиток будь – якої діяльності, недостатня зацікавленість інвесторів, політична нестабільність та ін. Таким чином, для вирішення соціально-економічних проблем, необхідно знайти джерела розвитку для покращення соціального та економічного стану, а також реалізувати ряд заходів, що будуть направлені до покращення соціально – економічного стану в Україні. Зарубіжний досвід свідчить, що для запобігання покращення соціально – економічного стану, деякі європейські країни, зокрема Польща та Німеччина, розглядають туризм як важливу альтернативу соціального та економічного зростання [1].

Актуальність дослідження обумовлюється розвитком туризму як чинника покращення соціально - економічного стану України, адже на сьогоднішній день туризм - це одна з найбільш привабливих і перспективних галузей економіки [2]. Як важливе соціально-економічне явище сучасності, туризм підкоряється об'єктивним законам розвитку людського суспільства. Він активно впливає на життєдіяльність суспільства і в той же час залежить від суспільства, стану розвитку його продуктивних сил і виробничих відносин [3]. Україна має всі об'єктивні передумови для інтенсивного розвитку туризму. Маючи вигідне геополітичне розміщення, Україна володіє великим туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, багатою флорою і фауною, культурно-історичними пам'ятками світового рівня та туристичною індустрією, яка швидко розвивається, звідси існує багато видів туризму, такі як зелений туризм, курортно-лікувальний, пізнавальний та ін. [4]. Однак, для України відносно новим явищем є промисловий туризм, і, тим не меш, до нього спостерігається інтерес із сторони споживачів [5].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій: Промисловий туризм - це відносно новий напрям. Лише останнім часом активізувалися наукові дослідження щодо розвитку промислового туризму в Україні. Так, можливості розвитку туризму на промислових територіях було проаналізовано та досліджено В.Ф. Данильчуком [6], необхідність охорони та заповідання антропогенних ландшафтів, оцінення їх як пам'яток індустриальної культури представлено у працях Г.І. Денисика, В.Л. Казакової, Ю.Г. Тютюнника [7], перспективи розвитку промислового туризму в Україні визначено В.С. Пацоком [8], напрями та досвід використання промислового туризму на Дніпропетровщині досліджено О.Є. Афанасьєвим [9], можливості та перспективи розвитку промислового туризму у східному регіоні України розглянуто О.Ю. Чердиченко [10].

Також слід відзначити таких науковців як Воскресенський В.Ю., Клименко О.В [11-12]. Зокрема Воскресенський В.Ю. у своїй книжці «Міжнародний туризм» визначив, що туризм виступає як засіб залучення інвестицій; як своєрідна форма комерціалізації природи в інтересах суспільства; як мультиплікатор розвитку інших галузей економіки; як чинник соціально-економічної інтеграції та глобалізації [11]. Так, Клименко О.В., розглядала туризм як соціально-економічне явище що дає можливість реанімувати економіку у період рецесії підопічних територій, насамперед, про так званих проблемних суб'єктах [12].

Виділення невирішеної проблеми. Формування засад ринкової економіки створило в Україні принципово нову соціальну та економічну ситуацію, зумовило й певні зміни в соціально-психологічній сфері, у багатьох суспільних та економічних інститутах: формах власності, механізмах розподілу доходів, забезпечення основних соціальних гарантій, соціального страхування та мотивації трудової діяльності, структурній перебудові економіки і формуванні ринкової інфраструктури.

Такі зміни не можуть відбутися раптово - необхідний певний перехідний період. Головні соціально-економічні риси такого періоду - поліморфізм власності з перевагою державної; активне, а інколи й безпосереднє регулювання державними інститутами таких економічних процесів, як ціноутворення, формування заробітної плати, економічних зв'язків між окремими суб'єктами у сфері виробництва і фінансів, співіснування різних форм соціальних гарантій" Адже жодну економічну програму не буде реалізовано, якщо вона не торкатиметься інтересів населення, не сприятиме зміцненню соціальної сфери суспільства [13].

Метою дослідження є обґрунтування промислового туризму як чинника соціально – економічного розвитку в Україні.

Результати дослідження: Сьогодні Україна переживає не найкращі часи. В країні багато проблем. Опитування, проведене Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова показало, що 35% респондентів вважають найбільш серйозною економічною проблемою низьку заробітну плату, 24% - безробіття, 11% - високі ціни на продовольчі продукти, 10% - підвищення тарифів на послуги житлово-комунального господарства, 10% - високу плату за навчання у вищих навчальних закладах і 10% - недоступність і низька якість медичного обслуговування.

Україна - держава з величезним економічним потенціалом. Займаючи один відсоток території планети, країна має 5,2% світових запасів природних ресурсів, у тому числі - 40% європейських запасів чорноземів. Ще не втрачені до кінця інші передумови: освічене населення, вигідне географічне положення в центрі Європи, достатня індустриально-виробнича та науково-технологічна бази. В Україні високі інформаційні технології, де є можливість зайняти вагоме місце у світі; наша країна - велика металургійна держава з повним і самодостатнім комплексом (сировина, виробництво, наука, кадри); повинні бути відроджені і примножені традиції в машинобудуванні, адже у нас є все для космічних, авіаційних, електронних, ядерних, енергетичних, суднобудівних комплексів. Але при цьому не можна забувати, що від цього не повинні страждати інші галузі народного господарства (харчова, текстильна) [14].

Шляхи вирішення соціально-економічних проблем для кожної країни індивідуальні, так наприклад в Польщі туризм розглядається як один з чинників соціально-економічного розвитку країни в цілому [15]. Таким чином, туризм став головним джерелом надходження іноземної валюти [16].

На сферу туризму припадає 7% світових інвестицій, 11 % світових споживчих витрат, 5% всіх податкових надходжень. Ці показники характеризують прямий економічний ефект функціонування світової індустрії туризму. Сучасна туристська індустрія є однією з найбільш прибуткових (до 10 % ВВП) і швидкозростаючих галузей світової економіки, яка за своїми доходами вийшла на друге місце у світі, поступаючись лише паливно-енергетичного комплексу. Дохід, одержуваний від кожного туриста в країні, склав більше 1250 доларів США. За даними світової статистики, 1 турист витрачає в середньому не менше 300 - 500 доларів США в місці свого перебування. При цьому кожні 30 додатково прибулих туристів сприяють створенню одного робочого місця у «прямому» туризмі (туроператори, турагенти тощо), а 16 туристів - одного робочого місця в інфраструктурі туризму. Саме тому в багатьох країнах держава надає сфері туризму суттєву підтримку у вигляді прямих інвестицій, податкових та митних пільг, стимулюючих розвиток різних форм туризму [16].

Україна цілком може перейняти зарубіжний досвід з вирішення соціально-економічних проблем. Розвиток туризму в Україні

суттєво впливає на такі сектори економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання, і є одним із найбільш перспективних напрямків структурної перебудови економіки.

За підрахунками Всесвітньої Туристичної Організації, у 2001 році за кількістю прибутних іноземних туристів Україна займала 22 місце у світі (5,8 млн. осіб, що становить близько 1 % від світових туристичних прибуттів). За прогнозними розрахунками щодо розвитку в'їзного туризму в Україні до 2005 року, його чисельність зростає до 9,3 млн. осіб; прогноз на 2010 рік-12,1 млн. осіб; прогноз на 2020 рік - 15,0 млн. осіб [17].

Як і для багатьох європейських країн, де найбільш потужними є туристичні потоки між сусідніми державами, так і для України, на перспективу, сукупна частка туристичного обміну з Росією, Білоруссю та Молдовою коливатиметься в межах 60 % в загальних обсягах туристичних потоків.

Окрім цього, сусідні країни забезпечуватимуть і потужні потоки одноденних відвідувачів, зокрема транзитних, чисельність яких щорічно збільшуватиметься.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на наступні десять років, перш за все, необхідно підкреслити, що сучасний туризм - це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Саме це і визначає одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці. Тому цей чинник повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулювати ряд важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені.

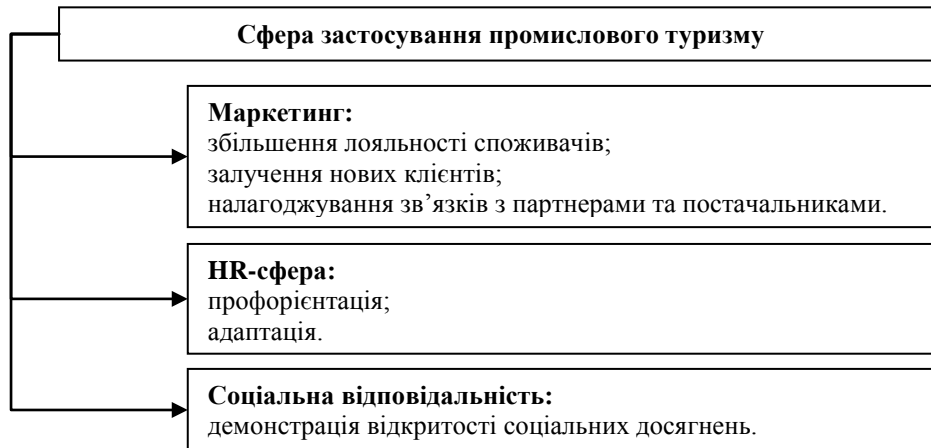

Рис. 1. Сфера застосування промислового туризму

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі комплексний розвиток територій та їх соціально-економічних інтересів при збереженні екологічної рівноваги та історико-культурного доккілля. Програма дій, зорієнтована на досягнення цієї мети, має бути синхронізованою із загальними темпами становлення ринкових механізмів і співвідсною з політикою структурних реформ в економіці. Вона повинна також враховувати накопичений досвід розвитку туризму у світі, що створює сприятливі умови доопрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму [17].

Важливе значення для розвитку як міжнародного, так і внутрішнього туризму мають туристичні ресурси, які є основною метою подорожей [17]. Україна володіє багатими природно-кліматичними, культурно-історичними та національно-етнографічними ресурсами, які створюють передумови для розвитку багатьох видів туризму. Більшість регіонів України має туристичні ресурси, які належать до всіх трьох груп, що дає можливість виходу на туристичний ринок з привабливими туристичними пропозиціями, а також надає можливість розвитку багатьох напрямів туризму. Так, відносно новим напрямом є промисловий туризм.

Промисловий туризм - це організація регулярних туристичних турів на діючі (або ті, що колись діяли) промислові підприємства з метою задоволення пізнавальних, професійних, ділових інтересів. В Україні подібний вид туризму практикують його ще з часів СРСР. Тоді такі заходи проводилися в основному в цілях профорієнтації, а зараз промисловий туризм, або, як його ще називають, «туризм споживчих вражень» (Customer Experience Tourism), має здебільшого маркетингові цілі (рис. 2) [18].

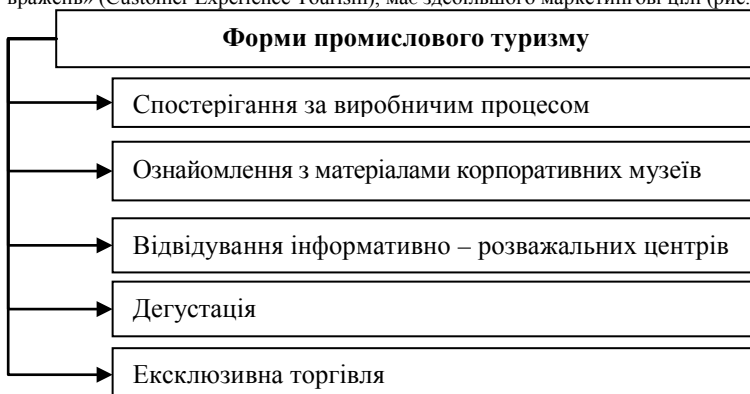

Рис. 2. Форми промислового туризму

Знайомлячись з діючим виробництвом, споживачі отримують візуальне уявлення про бренд. Крім того, хороша екскурсія по підприємству виробляє потужний емоційний вплив, запам'ятовується відвідувачами як яскраве, цікаве подія. Після відвідування підприємств багато споживачі стають прихильниками даних брендів, охоче рекламуючи їх серед родичів і знайомих.

Відкритість для відвідувачів має й інші позитивні аспекти. Так, демонструючи готовність брати екскурсантів, компанія позиціонує себе як соціально відповідальної структури, якій нічого приховувати від громадськості. Крім того, така політика може допомогти налагодити відносини з місцевим населенням, яке не завжди в захваті від сусідства з великим промисловим об'єктом [18].

Сучасний промисловий туризм може приймати безліч різних форм, починаючи від простого спостереження за виробничим процесом або відвідування корпоративних музеїв і закінчуючи отриманням позитивного емоційного заряду від перебування в спеціальних інформаційно-розважальних центрах [18].

Промисловість є провідною галуззю господарства України [19]. При цьому на території України промислові об'єкти розміщено нерівномірно. Основними елементами територіальної структури галузі є промислові пункти, центри, вузли, агломерації і райони. У багатьох областях України є промислові об'єкти [20], які можуть викликати інтерес у туристів з різних причин (табл. 1).

Таблиця 1

Об'єкти промислового туризму в областях України	
Область	Об'єкт промислового туризму
1. Дніпропетровська	Завод соків та напоїв "Ерлан" (ТМ "Біола"), шахти "Більшовик", "Батьківщина"
2. Донецька	Артемівський завод шампанських вин, соляна шахта в Соледарі, пивзавод "Сармат", "АВК", ДМЗ
3. Запорізька	ДніпроГЕС, Запорізька АЕС, ВАТ "Запоріжжкокс"
4. Київська	ЧАЕС, пивзавод "Оболонь"
5. Луганська	Проект технопарку „Рудник”
6. Миколаївська	Південно-Українська АЕС, Завод "Зелений Гай", компанія "Сандора", Баштанський сир-завод, суднобудівний завод ім. 61 комунара, тури по винних підвалах найвідоміших виноробних господарств

Закінчення таблиці 1

Область	Об'єкт промислового туризму
7. Полтавська	Рудовидобувний кар'єр Полтавського гірськокопальничого комбінату (Ferrexpo Poltava Mining)
8. Тернопільська	Фабрика ялинкових іграшок, пивзавод
9. Харківська	ЛВЗ "Prime"

Основним чинником розміщення промислових підприємств донедавна був економічний, тобто прагнення максимальних обсягів виробництва при мінімумі затрат. Тепер провідними стають чинники соціально-економічні (робочі місця, задоволення попиту на товари народного споживання) та соціально-екологічні (збереження чистого довкілля) [19].

Отже, перейнявши досвід зарубіжних країн, промисловий туризм стає однією з умов соціально-економічного розвитку, вирішуючи ряд соціальних та економічних проблем стану країни (рис. 3).

Рис. 3. Вплив промислового туризму на вирішення соціально-економічних проблем

В Україні цей вид бізнесу тільки починає зароджуватися, і конкуренція в ньому практично відсутня. Популяризацією промислового туризму у масовій свідомості займаються тільки громадські організації, які не отримують від цієї діяльності прибутку. Наприклад, у Дніпропетровську організувати екскурсії на промислові об'єкти міста взялося молодіжний рух "К-12". Промисловий туризм розвивається одночасно в Донецьку, Харкові, Чернігові та Миколаєві. Також починають вивчати цей напрямок діяльності в Інтернеті, вже з'явилися пропозиції кількох тур агентств щодо проведення індустріальних екскурсій на замовлення, однак ринок можна назвати повністю відкритим.

Висновки та рекомендації: Ситуація в нашій країні свідчить про те, що поки пріоритетними є класичні види туризму - культурно-історичний та лікувально-оздоровчий. В останні роки також активно запроваджується екологічний та сільський туризм. Щодо промислового туризму, то в Україні він поки що не набув масовості і характеризується локальною організацією, але його розвиток є цілком

доцільний, а отже, може розглядатись як фактор соціально-економічного розвитку України. Це обумовлюється такими чинниками:

По-перше, промисловий туризм є вигідним з точки зору отримання прибутку. Цей вид туризму економічно обґрунтованим заходом, здатним навіть залучити до держави додаткові інвестиції.

По-друге, деякі компанії при організації екскурсій всіляко заохочують візити на свої підприємства учнів сусідніх шкіл, студентів ВНЗ, розраховуючи отримати нових працівників з їх числа. Екскурсії є важливим елементом профорієнтаційної підготовки старшокласників і студентів профільних вузів, які можуть побачити свою майбутню професію "живцем" і познайомитися з сучасними технологіями.

По-третє, розвиток промислового туризму допоможе створити нові робочі місця, та подолати таку проблему соціального характеру як безробіття. Більшість промислових підприємств, що проводять екскурсії, створюють новий організаційний відділ, основним завданням якого є надання освітніх, організаційно-масових та інформаційних видів послуг у відповідності з інтересами і потребами соціальних замовників (особистості, сім'ї, мікрорайону, міста, області, суспільства, держави), спрямованих на розвиток мотивації особистості до пізнання, саморозвитку, самовиховання, творчості, залучення до мінливих соціально-економічних умов. Такі організаційні відділи потребують висококваліфікованих спеціалістів, які якісно виконуватимуть свої обов'язки.

Отже, маючи достатній ресурсний потенціал, туризм в Україні повинен сприяти зміцненню економіки країни, наповненню державного бюджету, зростанню добробуту українських громадян, збереженню історико-культурної спадщини, піднесенню духовного потенціалу суспільства.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Менеджмент туризма (Международный туризм как фактор регионального развития) [Електронний ресурс]. – 2012. Режим доступу: http://rcei.lviv.ua/?Mezhdunarodnyi_turizm%0Akak_faktor_regionalnogo_razvitiya
2. Соціально-економічні фактори розвитку туризму в Білорусії [Електронний ресурс]. Режим доступу. – http://knowledge.allbest.ru/sport/2c0a65625a2bc68a4d53a88521316d37_0.html
3. Туризм як соціальне явище. Умови та чинники розвитку туризму (реферат) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://5kaat.ua/load/turizm/turizm_jak_sotsialne_javishhe_umovi_ta_chinniki_rozvitku_turizmu_referat/62-1-0-26125
4. Мальська М.П. Туристичний бізнес - [Електронний ресурс] // М.П. Мальська .- Режим доступу: http://pidruchniki.ws/10290718/turizm/turistichnij_biznes_-_majska_mp.
5. Промисловий туризм в Україні набирає популярності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mastertura.com.ua/index/viewnew/1926>
6. Данильчук В.Ф. Особенности формирования и развития туристических предприятий: монография / В.Ф. Данильчук. Ин-т экономики пром-сти. - Донецк, 2006. - 240 с.
7. Казаков В.Л. Техногенный туризм у системі природокористування / В.Л. Казаков, Т.А. Казакова, О.Й. Завальнюк // Екологія і раціональне природокористування: зб. наук. праць Сумського держ. пед. ун-ту. - 2006. - 244 с. 2.
8. Пацюк В.С. Індустріальний туризм і перспективи його розвитку в Україні / [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/pacjuk2.htm.
9. Афанасьєв О.С. Промисловий туризм на Дніпропетровщині: напрями, перспективи та досвід використання / О.С. Афанасьєв // Минувле, сучасне та майбутнє туризму Дніпропетровщини: матеріали обласної відкритої туристсько-красознавчої конференції - Д.: ДДЮЦМС, 2006. - С. 88-90.
10. Чередниченко О.Ю. Можливості та перспективи розвитку індустріального (промислового) туризму у східному регіоні України / [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://tourlib.net/statti_ukr/cherednychenko.htm.
11. Воскресенский В.Ю. Международный туризм [Учебник] // В.Ю. Воскресенский - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. - 255 с
12. Клименко Е.В. Туризм как фактор ускорения социально-экономического развития Северного Кавказа [тема диссертации и автореферата] // Е.В. Клименко, 2001.-260с.
13. Тенденції соціально-економічних процесів сучасної України [Електронний ресурс]// Режим доступу: http://knowledge.allbest.ru/sociology/3c0a65635b2bc68b5c53b88521206d27_0.html
14. Паршутіна А.А. Социально-экономические проблемы современной Украины // Актуальні проблеми сучасного розвитку України: соціальні, економічні та правові аспекти (2008) / Матеріали міжвузівської наукової конференції викладачів та студентів. – Донецьк, ДонНТУ – 2008, с. 116–119.
15. Туризм как фактор социально-экономического развития региона [Електронний ресурс]// Всероссийская научно – практическая конференция. Режим доступу. – <http://turizm.wp.kspu.ru/>
16. Развитие индустрии туризма как фактора социально-экономического роста (на примере С-Петербурга и Ленинградской области) [Електронний ресурс]// Режим доступу. – <http://www.newreferat.com/ref-7011-1.html>
17. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні// В.Ф. Кифяк – Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.
18. Пашкеєв С., Демченко Д. Практика менеджмента. Промышляют туризмом // Журнал «БИЗНЕС» №13 (896) от 29.03.2010.
19. Економічна географія України (Заставецька О.В.) [Електронний ресурс]// О.В.Заставецька Економічна географія України [Підручник]. Режим доступу: <http://books.br.com.ua/10736>
20. Кулеш В.Г. Перспективи розвитку промислового туризму в світі та Україні // Вісник ДПТБ. - 2010. - №14. - С.90-95.

УДК 346.543

КОНЦЕСІЯ ТА КОНЦЕСІЙНИЙ ДОГОВІР: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Грудницька С.М., доктор юридичних наук, професор, завідувачка сектору відділу проблем господарсько-правового забезпечення економічної безпеки держави Інституту економіко-правових досліджень НАН України

Єгорова Ю.В., юрист Інституту економіко-правових досліджень НАН України

Грудницька С.М., Єгорова Ю.В. Концесія та концесійний договір: проблеми визначення понять.

Статтю присвячено питанням визначення понять концесії і концесійного договору. Проведено аналіз історії становлення та розвитку концесійних відносин у різних країнах. Досліджуються особливості концесійних відносин на сучасному етапі. Обґрунтовано висновок, що за своєю природою концесія є господарською діяльністю на основі господарських правовідносин, які поєднують в собі дозвіл на здійснення відповідної діяльності з договірними засадами. Аргументовано правову природу концесійного договору як публічного господарського договору. Сформульовано пропозиції до визначення понять концесії і концесійного договору у законодавстві України з урахуванням того, що вони опосередковують делегування повноважень на виконання публічних функцій на засадах публічно-приватного партнерства під контролем концесіодавця, при цьому інвестиції є обов'язковою умовою передачі у концесію публічної власності.